

Ako sme zaškatuľkovali jedlo

V dnešnom uponáhľanom svete sa stále viac a viac rozširujú nové formy stravovania, napríklad fast foody, donáškové služby, on-line reštaurácie... Tieto spôsoby stravovania používajú veľké množstvo jednorazových obalov a plastových riadov, ktoré končia na skládkach komunálneho odpadu alebo v spaľovniach. Mnoho odpadov je vytvorených zbytočne a ich likvidácia je nákladná a ekologicky riziková alebo nemožná.

Slovensko na chvoste recyklácie

Na Slovensku vyprodukuje ročne veľké množstvo komunálneho odpadu. Podľa Európskej komisie je to 475 kg na obyvateľa. V rámci Európskej únie spolu s Maltou sme obsadili v recyklácii poslednú priečku. Slovensko vo veľkej miere využíva skládkovanie. K zvyšovaniu množstva komunálneho odpadu na skládkach prispievajú aj jednorazové obaly na jedlo a plastový riad.

Francúzsko zakázalo riad na jedno použitie

Francúzsko je prvou krajinou na svete, ktorá sa rozhodla zakázať používanie jednorazového plastového riadu. Zákaz je reakciou na jeho obrovskú spotrebu, ktorá končí v koši a len malá časť sa recykluje. Podľa nového francúzskeho zákona budú musieť byť od januára 2020 jednorazové riady vyrobené s 50-percentným podielom „biologického materiálu“, to znamená, že riad bude kompostovateľný v domácnosti. Tento podiel do januára 2025 dosiahne 60 percent.

Samozrejme, niektoré spoločnosti sú proti tomuto zákonu. Ako dôvod uvádzajú, že takéto produkty vyrábať nedokážu, a kvôli zákonu ich spoločnosti skrachujú. Zástupcovia spoločností vyzvali Európsku komisiu, aby začala realizovať proti Francúzsku potrebné opatrenia. Kritici zákona tvrdia, že nový zákon porušuje pravidlá Európskej únie o voľnom pohybe tovaru. Najväčším argumentom firiem je, že spotrebitelia budú obaly vyhadzovať do prírody, pretože budú biologicky rozložiteľné.

Na Slovensku sa nateraz neuvažuje nad zákazom používania plastových riadov

Mladých reportérov pre životné prostredie zaujímal postoj Ministerstva životného prostredia SR (MŽP SR) k tomuto problému. „*O zákaze používania plastových riadov a misiek MŽP SR nateraz neuvažuje. MŽP SR je toho názoru, že plastové riady sú dobrým a praktickým pomocníkom v domácnosti pri niektorých príležitostiach,*“ odpovedala Svetlana Oresi zo sekcie legislatívy a práva Ministerstva životného prostredia SR. Ako majú ľudia postupovať? „*Použitie plastové riady, ktoré po spotrebe patria medzi plasty, v rámci triedenia komunálneho odpadu vhodili do žltej zbernej nádoby. Odpady z plastových riadov sú recyklovateľné a v rámci Slovenskej republiky existujú recyklačné spoločnosti, ktoré spracovávajú aj takýto odpad,*“ dodáva pani Oresi. V tomto smere je však veľmi dôležitá environmentálna osveta, ktorá by mala vychovávať k tomu, „*aby si ľudia uvedomili, že je dôležité používať také výrobky, ktoré sú vo všeobecnosti šetrné k životnému prostrediu,*“ hovorí Svetlana Oresi.

Spoločnosť **FCC Trnava, s.r.o.**, ktorá zabezpečuje vývoz komunálneho a triedeného odpadu v regióne Trnava, na svojej internetovej stránke tvrdí, že do triedeného zberu nepatrí mastný papier, jednorazový plastový a alobalový riad. Harmonogramy s poučením, čo do triedeného zberu patrí a nepatrí, boli formou letákov doručené prostredníctvom obecných úradov do každej domácnosti.

Ako sa stavia k tomuto problému región Trnava

E-shopy ponúkajú možnosť gastro prevádzkam nahradiť plastové jednorazové obaly a riady za 100-percentne kompostovateľné. Mladí reportéri pre životné prostredie zisťovali názory donáškových služieb v regióne Trnava. Napriek tomu, že na slovenskom trhu existuje náhrada plastových jednorazových obalov, spoločnosti neponúkajú biologicky rozložiteľné obaly a neposkytujú zákazníkovi možnosť výberu. **Motorest ESO vo Vlčkovciach** a **Ariana Dönnner Kebab & Pizza v Trnave** sa nebránia zmene. Ochoťne vyhovejú zákazníkovi a jedlo „so sebou“ mu zabalia do prinesenej krabičky alebo obedára.

Príklady dobrej praxe vo svete

Bezobalové stravovanie sa stáva hitom. Ľudia sú unavení z množstva plastu, ktoré si spolu s obedom nosia domom alebo do kancelárie. Preto hľadajú alternatívy pre jednorazové obaly. Práve z tohto dôvodu v **Portlande** (mesto v USA, štát Oregon) vznikol **projekt GoBox**. Cieľom tohto projektu je umožniť každému stravníkovi bezobalový nákup jedla aj bez toho, aby si musel so sebou nosiť vlastnú krabičku. Myšlienka projektu je jednoduchá. Pomocou aplikácie si zákazník vyhľadá zoznam reštaurácií, ktoré sú zapojené do projektu a používajú GoBack. Po zjedení obeda, odovzdajú obal na jednom z určených miest, odkiaľ sú boxy na bicykli odvážané na umytie. Myšlienka tohto projektu sa rozšírila aj do **San Francisca** (mesto v USA, štát Kalifornia). **Aké sú výhody GoBox systému?** Redukcia veľkého množstva jednorazových obalov, jednoduchý systém pre užívateľov, obal je znovupožiteľný a zdarma, hustá sieť reštaurácií zapojených do projektu.

Nemecká firma **Leaf Republic** vyrába taniere z listov. Zásobuje nimi fastfoody, reštaurácie a domácnosti. Pri výrobe nie sú potrebné lepidlá a chemické prísady. Listy dovážajú z Indie, kde ich ľudia zberajú z popínavých rastlín. Sú ručne zošívané niťou na polotovar, ktorý sa ďalej spracováva. V Nemecku ich v továrni vrstvia a za pôsobenia teploty a tlaku lisujú. Týmto postupom premenia listy na hygienicky bezpečný tanier. Listový riad sa za pomoci vody a mikroorganizmov rozloží v priebehu štyroch týždňov v komposte alebo na skládke. Hoci sa celý projekt spolieha na prírodnú, ale dovážanú surovinu, je to výzva pre nemeckých farmárov, ktorí by mohli v budúcnosti pestovať nové druhy plodín.

Názov: Šťastie konzumu (autor: Karolína Kráľovičová)

Názov: Zmena je možná (autor: Lenka Adámková)

Názov: Neváhaj (autor: Lenka Adámková)

Súťažná kategória: 11 - 14-roční

Autori článku: Viktória Mrvová, Lenka Adámková